

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII.

Ч. 200. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 27-го серпня 1940.

No. 200. Jersey City, N. J., Tuesday, August 27, 1940.

VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БУНТ У К. П. О.

НЮ ЙОРК. — У стейтовій робітничій організації, Конгресі Промислових Організацій, повстав справжній бунт. Стейтовий провідник робітничих юній, що належать до згаданого Конгресу, Джозеф Карен, зарядив усім своїм підляглим юніям, щоб вони допомогли морально і матеріально тій „мировій маніфестації“, яка має незадовго відбутись у Шікаго і якої завданням є натаврувати зброєння Америки та есентуальне її втручання в європейські воєнні справи. Це зарядження Карена викликало гарячий спротив серед більшості юній і ці юні відразу відписали, що ця „мирова маніфестація“ має за завдання зробити добру прислугу тоталітарним європейським потугам, а не Америці. Замітне те, що Карен вже від давна знаходився під підозрінням, що належить до комуністичної партії, а навіть при помочі своїх юній робить прислугу Москві.

СВАРКА ЗА ПЛОЩУ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Між головою корпорації Світової Вистави Гібсоном і ньюйорським комісаром парків, Мозесом, вивязалась гаряча дискусія, межуюча зваркою, за те, що зробити з площею Світової Вистави після того, як вистава буде замкнена? Гібсон хоче, щоб цей парк перебрала армія і фльота в цілі тренування на ній своїх вояків. Мозес не хоче ніяк до того допустити, а каже, що з площі треба зробити парк. Мозес водночас закинув Гібсонові, що він хоче передати площу для армії і фльоти не з патристичних зглядів, тільки тому, щоб через те збільшити кінцевий дохід для уділовців Світової Вистави. Гібсон це заперечив. Та тут втрутився Френк Накс, секретар маринарки і сказав, що ні маринарка ні армія не потребують цієї площі, бо вона для їх цілей не потрібна.

ВИЛКІ НЕ ХОЧЕ ДЕБАТУВАТИ З МЕКНОТОМ.

НЮ ЙОРК. — Вендел Вилкі заявив, що він не буде дебатувати з Полом МекНотом, федеральним адміністратором суспільного забезпечення, бо це буде витратою часу. Вилкі хотів дебатувати з президентом і з цього булаб користь, казав він. Але президент, скаржився Вилкі, має час на виголошування різних неважних промов, з нагоди відкриття якоїсь шлюзи, чи парку, а не має часу на дебати з ним, хоч він у надходячих виборах є його головним конкурентом.

ТРОЦЬКОГО ТІЛА НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО З. Д. А.

МЕКСИКО СІТІ. — Америка дала відмовну відповідь приятелям Троцького, щоб його тіло спроводити до Америки, до Нью Йорку, і тут його похоронити. Причиною цього є те, що американські влади не бажують собі маніфестації, яка булаб влаштована в зв'язку з цим похороном. Адвокат Троцького Гольдман, що за життя полагджував йому всі справи, зробив поновне прохання до американських властей, щоб таки добитись дозволу.

МЕКСИКО СТРИМАЛО АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

МЕКСИКО СІТІ. — Мексиканське воєнне судно стримало другий американський торговельний корабель на широкому морі та зажадало вилегітимування. Діставши відповідь, судно відпустило корабель у дальшу дорогу. Причиною цього є те, що мексиканський уряд боїться, щоб деякі американські кораблі не доставляли до Мексики зброї та амуніції для партії ген. Алмазана, який претендує на становище мексиканського президентства.

БАРКЛІ ЗА ВОЄННІ БАЗИ.

ВАШИНГТОН. — Провідник сенатської більшості, сенатор Барклі, заявив, що для Америки потрібний цілий ряд оборонних баз в околицях Панамського Каналу. І коли Англія хоче нам ці бази дати, це треба як слід оцінити, казав він.

НАЗИВАЄ ЛИНДБЕРГА І ФОРДА „ЗРАДНИКАМИ“.

НЮ ЙОРК. — Американський письменник Роберт Шервуд виголосив через радіо промову, призначену для канадської і англійської публіки, в якій сказав, що погляд Линдберга і Форда на війну і заграничні справи рівняються, на його думку, зраді американських інтересів. У той спосіб решта Америки не думає, казав він. Решта Америки, казав він, думає так, як президент коли говорив два роки тому під час свого побуту в Канаді що Америка не допустить до того, колиб якась зверхня сила хотіла наїхати Канаду.

ПОВІТРЯНА ТОРПЕДА.

ШКАГО. — Де Фарест, відомий американський винахідник у ділянці радіа, тепер заповів, що до року вдасться йому удосконалити повітряну торпеду, яку буде можна керувати при помочі телевізії з віддалі десяти миль. Ця торпедка знаходиться на літаку, побудованім з дешевого матеріалу. Літак матиме висильний телевізійний апарат. Здалека можна буде бачити, куди він їде, та чи знаходиться над бажаним об'єктом. Торпеду тоді можна опустити відлі.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАРЯДИВ БУДОВУ НОВИХ КАСАРЕНЬ

В політичних колах Вашингтону є таке переконання, що вже в короткому часі законопроект примусової військової служби буде ухвалений. Цю думку підтримує ще й цей факт, що президент Рузвельт на днях зарядив будову нових касарень для нових 400,000 вояків. Гроші на цю будову президент взяв з суми 200 мільонів доларів, які вже давніше були ухвалені на військові цілі, та залишені до диспозиції президента. Дехто із цього зарядження витягає ще, такий висновок: Коли президент зарядив будову касарень, а не провізоричних деревляних бараків, значить закон примусової служби буде ухвалений, але не так дуже скоро. Бо щоб побудувати ці касарні, забере довше часу. Їх можна буде уживати шойно з весною.

ЗЕДИНЕННЯ ОБОРОНИХ ДЕПАРТАМЕНТІВ

Вендел Вилкі, републиканський президентський кандидат, заявив, що колиб його вибрано президентом, він зарядить окреме міністерство для летунства. А далі, міністерство — летунства, маринарки і армії — злучить в одно і підчинить одному чоловікові. Вилкі сказав, що таке зробили європейські краї і таке повинна зробити Америка. Досвід виказує, що всі ці галузі найкраще розвиваються тоді, коли є під наглядом одної людини.

БРИТІЙСЬКИЙ НАЛЕТ НА БЕРЛІН У ВІДПЛАТУ ЗА БОМБАРДУВАННЯ ЛОНДОНУ

Столиця Німеччини відчувла перший раз, що вона може бути кожної хвилини нищена в такий самий спосіб, як нищать німці англійські міста, зокрема Лондон. Бритійські бомбовози літали в понеділок ранком. Як подає німецький комунікат, вони мали скинути тільки одну запальну бомбу і повно летючок. Та німці пустили в рух усі протилетунські батареї, зокрема ті, що виставлені над будинками, де приміщені міністерства і де мешкає канцлер Гітлер. Того останнього, як кажуть, у тому часі не було в Берліні, бо мав виїхати на фронт до Франції, щоб звідтам зачати „властиву офензиву“. Німецьке звіdomлення каже, що бритійська бомба впала на забудовування, в якому плекають квіти. Наслідком вибуху повстав вогонь, але його зараз погашено. Налет бритійських літаків тривав дві години і 46 минут. Американський кореспондент, що оглядав по налеті північну частину міста, не завважив шкоди, ні не міг дістати летючок, що були розкидані, ні дізнатись про їх зміст. Ціле населення Берліна зазнало першого потрясіння, бо протилетунські гармати гудили яких три години, а тисячі спішили до сховків. До цього треба додати, що офіційно кажеться, що вибухла одна бомба, коли в місті було чути довгий час тяжкі вибухи і то в самій середині міста, як теж в західній частині, де мешкають багатирі. Так є, що бритійці бомбардували довгий час і цілком певно пошкодили столицю. Та про те, як це було і яка шкода, буде монаж довідатись доперва пізніше, і то можливо шойно з бритійського комунікату.

ПРОДОВЖУЮТЬ НАЛЕТИ НА АНГЛІЮ

Німецькі літаки літають уже по цілій Англії й тероризують населення, як подано в бритійським звіdomленням. Та, як подає американський кореспондент Джеймс Рестон, цивільне населення терпить і поносить шкоду, але військові об'єкти не порушені. Зокрема, каже він, не видно, щоб потерпіли бритійські морські й повітряні бази, які він обїхав і оглядав власними очима.

ПОКЛИКУЮТЬСЯ НА ДВОКРАТНЮ КАДЕНЦІЮ ЯК НА „НЕПИСАНИЙ ЗАКОН“

ТОНТОН (Масс.). — До Найвищого Суду стейту Месечусетс вплинула жалоба кількох громадян, щоб суд заборонив виписувати імя президента Рузвельта на осінніх балях тому, що він кандидує на цей уряд утретє. Дві каденції, як сказано, в жалобі, вважається неписаним правом для президентських кандидатів в Америці. Тому посягання по третій вибір є протизаконним — міркують жалібники.

ТРЕБА, ЩОБИ БУЛО ЛІПШЕ

МОСКВА. — Народній комісар оборони, маршал Буденний, обговорюючи зі старшинами висліди трьохдневних маневрів московської воєнної округи, заявив, що все їде „не так“, але мусить бути ліпше, бо того собі бажає „товариш Сталін“. Той останній приказав, що в цьому році мусить бути переведена в армії реорганізація й піднесена активність кожного, від простого вояка до найвищого старшини. Це в зв'язку з тими війнами, що тепер ведуться. Іде в першу чергу про те, щоб

НІМЦІ ВІТВОРИЛИ ЗАЛІЗНИЦЮ ДО БАЗИЛІСІ У ШВАЙЦАРІЇ

БАЗЕЛЬ. — Німці вітворили залізничний шлях через границю до міста Базиліс у Швайцарії. Вона була замкнена від 30 червня. Тоді рознеслася погоска, що німці зробили це перед безпосереднім наїздом на Англію. Тепер поширюється переконання, що німці відложили наїзд і тому вітворили залізничне полуження.

спільно ділали різні роди війська й зброї, себто: піхота, артилерія, повзи і летунство.

ІТАЛІЯ ПОГОДИЛАСЬ З „СУДЬБОЮ ПОЛЬЩІ“, СЕБТО З ТІ ПРИЛУЧЕННЯМ ДО НІМЕЧЧИНИ

РИМ. — Італійські газети дають до пізнання, що Німеччина рішилась загарбати цілу Польщу. Це значить, що вона прилучить до „Великої Німеччини“ ще й той останок бувшої Польщі, що його названо „Генерал-Губернаторством“, а з якого мала бути створена якась автономна чи незалежна Польща. Тепер те все ніби пропало. Іто тому, що в Англії поляки інтригують і творять польський уряд. За мітне те, що італійські часописи нагадують, що Італія завжди була приятелькою Польщі та боронила її до останка. Але тепер, як виходило, Італія уже не зацікавлена тим, що з нею станеться, бо справи Центральної Європи належать до Німеччини, а інтереси Італії лежать на Середземному морі. Крім цього треба на думку Італії, відсунути раз середущу Європу від впливів Англії. Далі кажеться, що, коли глядіти на зникнення Польщі з італійського боку, то ця подія є нічим у порівнянні зі зникненням Австрії. Зате інакше представляється справа з Ватиканом. Американські кореспонденти агадують, що Ватикан робив усе можливе, щоб ратувати Польщу, Папа не раз підкреслював, що „Польща не думає вмирати“. Ватикан не припускає, щоб Польща могла пропастися як держава, тому заміри Німеччини відчувуються в Ватикані дуже болючо.

Франк заповів прилучення.

Що Німеччина змагає до прилучення Польщі, пізнати найкраще по тому, що сказав 16. серпня д-р Ганс Франк, що є генерал-губернатором у Кракові. Він сказав, що німці вже ніколи цієї землі не покинуть, та що „свастика повіватиме на ній навіки“. Це тепер нагадують італійські газети. І кажуть, що Німеччина спершу заняла Данціг, потім Польський Коритар, а потім міста Познань і Лодзь, прилучуючи усе те безпосередно до Німеччини. Решта давньої Польщі, себто генерал-губернаторство, було відмежоване від Німеччини митною тарифою. Значить, що було трактоване як окрема територія, якої судба вирішена. А тепер ще й те має відійти до Німеччини. Ця територія має 42,500 кв. миль і має до 13 мільонів населення, з чого є до 11 мільонів поляків, а решту становлять українці, жиди і німці.

ШЕ РАЗ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ.

РИМ. — В статті, яку приписують самому Муссоліні, визнається „останній раз“ Англію, щоб перестала війну, в якій вона має все до страчення, а нічого до зискання. Кажеться, що „Лондон і Вашингтон“ радіють що досі „осі“ не вдалися наступити на Англію. Та, пише часопис, незабаром наступить „несподіванка“, бо те, що досі було, можна вважати шойно вступом. Цілком те саме пишуть і німецькі газети в Німеччині.

НІМЕЧЧИНА ВИРІШИТЬ.

БУДАПЕШТ. — Мадярщина покликала нові річники резерви. Подібне зробила і Румунія. Це ніби у відповідь на те що розбиваються мирні переговори в справі звороту Мадярщини Трансильванії, що є під Румунією. Та в Будапешті урядові кола певні, що війни не буде, бо спір вирішить Німеччина, зглі. Берлін і Рим. Мадярщина певна, що вирішать в її користь.

ВІДДАСТЬ ДОБРУДЖУ В ЖОВТНІ.

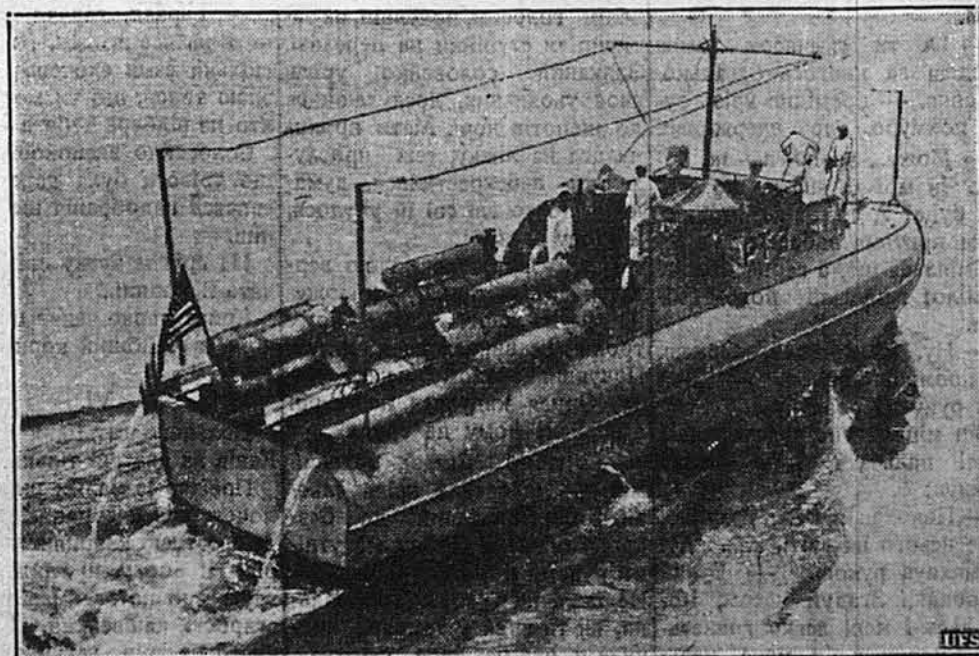
СОФІЯ. — Румунія забере своє військо з полудневої Добруджі дня 11. жовтня. Тоді Болгарія чеbere ту землю, яку Румунія загарбала від неї перед першою світовою війною.

НІМЦІ „ОБРАЖЕНІ“.

БЕРЛІН. — Німецькі урядові кола дуже невдоволені з радіової промови французького міністра летунства, що сказав, що французькі летуни бились по героїськи, та що до 10. липня французи втратили 306 літаків, а німці 982. Це мала бути відповідь міністра на бритійські закиди, звернені в сторону французької армії чи французького командування. Німці відповідають, що французькі обчислення не згідні з правдою, та що при переговорах про замирення було очевидним, що французька повітряна фльота була зовсім знищена.

НЕМА АНТИСЕМІТИЗМУ В ФРАНЦІЇ.

ВІШП. — Американська кореспонденція стверджує, що коли їде про французьку територію, що є під владою уряду в Віші, то там не можна завважити антисемітизму. Є розпорядки про чужинців, але ті відносяться до усіх націй. Жиди далі торгують: і далі є на урядових становищах. Є тільки часами атаки в газетах на поодиноких жидів, що займали високі становища. Їх обвинувачується, що не підготували Франції до війни.

ЧОВНИК. — Комарова фльота, складена дрібних гончих човнів, як ось тут на образку, буде помічна в обороні американських прибережних вод. Оцей човен, що його показували в проблемі пливання в ватингтонських корабельних варстатах, має 59 стіп довжини й веде 2 торпеди, протиповітряні гармати та начиння для пускання охоронного диму.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИЯТЕЛІ: БЕРЛІН І МОСКВА

Думаємо, що читачі нашого часопису звернули увагу на ту новинку, яку ми передали про кийське радіо, через яке передавано „благання” до Сталіна в справі тих „нешасних братів”, що то ще мучаться в тій полосі, що є на захід від Сяну. Як бачимо, то „комуністи Західної України” просять Сталіна, щоб він переговорив ту справу з Гітлером в такий спосіб, щоб доля тих людей була „остаточно вирішена”. Іншими словами іде тут про ту частину української землі, що є під німецькою окупацією, яку Совети хотіли забрати, бо там ще схоронилась частина української інтелігенції, яка, як знаємо, кинулась там на українські села та працює над національним, культурним і економічним відродженням українського населення. Бо про політику в справжньому українському розумінні не може бути там мови з тої простої причини, що німецька влада не дозволяє нічого сказати чи написати про терпіння українського народу під Советами та про визволення України зпід большевицького ярма. До цього додамо, що від якогось часу курсують вісті, що Німеччина вже згодилась відступити Советам згадані українські землі.

Так є, що це може статись кожної хвилини. Як і кожної хвилини можуть бути видані Советам ще й всі ті українські ділячі, що їх доля кинула на німецькі землі. Що на таке заноситься можна вносити і з того, що донесли тепер американські газети з Берліна про офіційні німецькі заяви з нагоди першої річниці існування німецько-советського договору про ненапад. Це правда, що нацистська влада не раз підкреслювала, що відносини між Німеччиною і Советами вже вирівнані. Навіть сам Гітлер заявив це у своїй останній промові в німецькому парламенті. Та проте теперішні заяви є ще більшої ваги. А це тому, що вони дають до розуміння, що між Советами і Німеччиною прийшло теж до порозуміння у всіх справах щодо „нового порядку в Європі”. Виходить далі, що Совети і Німеччина зобов'язалися спільно розв'язувати європейські і світові проблеми, забезпечуючи собі такою спільною рішеннями спокій у тих справах.

Думаємо, що не треба надто мучити голову, щоб зрозуміти, що ці речі означають для Європи і світа, а зокрема для України і українського народу. Можливо, що того роду заяви переконають згодом і Велику Британію та Злучені Держави щодо цього, що їм треба перевести основну ревізію у їхньому відношенні до Росії, чи там Советів. Вони таки мусять взяти під увагу, що мають до діла з дійсною советсько-німецькою спілкою, та що й в Москві сидить той, з яким теж треба боротись, а не біля нього надскакувати. Щоб так сталося, треба в Америці усім тим, що є в кровний зв'язку з народами, що їх гнеє Москва, подбати, щоб переконати англосаксонський світ, що його боротьба з Берліном вимагає теж і боротьби з Москвою.

ОСТОРОГА ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ ПЕРЕД РЕЕСТРАЦІЙНИМИ РАКЕТИРАМИ

ВАШИНГТОН. — Ера Г. Гаррисон, директор реєстрації чужинців департаменту справедливості, остерігає чужинців перед „реєстраційними ракетинами”, котрі можуть казати, що так „пофіксують”, щоб не-громадянин не мусів реєструватись. Він каже, що не-громадянин, котрий послушає такої поради, буде подвійно терпіти. Перше, він заплатитиме обманцеві за услуги, які він не може виконати, а по друге, буде наражений на грошеву кару, в'язницю, або обидві кари, за спробу оминати реєстрацію. Всі чужинці мусять реєструватись.

„Ніхто не може реєструватись, або віддати відтиск пальців за чужинця, каже Е. Г. Гаррисон. Закон приписує, що кожний чужинець мусить особисто явитись на пошту, між днем 27-го серпня і 26-го грудня 1940 року, зареєструватись і віддати відтиск своїх пальців перед відповідним поштовим урядником. Остерігаю чужинців перед одиницями, котрі пробують витягнути від них гроші чи то за реєстрацію чи за відтиск пальців за них. Всю услугу і всі папери у зв'язку з реєстрацією дається безплатно. Коли чужинець потребує якої допомоги, то пошта або будь яка компетентна суспільна установа подасть йому всяку можливу поміч.

„Для вигоди чужинців, департамент пошти робить старання для того, щоб примістити переводчиків по деяких більших поштових бюрох. Чужинці можуть приводити з собою своїх переводчиків, але їм радиться вибирати когось з родини або приятелів”. Е. Г. Гаррисон згадує, що йому доведено вже про кілька випадків у котрих певні одиниці прокладають свої услуги, очевидно за гроші, у зв'язку з реєстрацією чужинців і відтиску пальців: „Донесено нам про обманчі спроби витягування грошей від чужинців. Мусу строго наказати кожному американському громадянину, а також тисячам чужинців, котрі не дадуться звести обманцям, щоб помагали нам усіми способами хоронитись перед обманцями. Наші агенти вже слідять за кількома обманцями”.

Дальше Е. Г. Гаррисон згадує, „що певні невідомі одиниці заходять до чужородців у деяких містах Злучених Держав і пробують вивідуватись про їх державну приналежність. Така акція не має дозволу ані уповноваження від департаменту справедливості і може бути початком до певного роду обманства для витягування чужинців”.

Програму реєстрації чужинців виконує сам департамент справедливості Злучених Держав і департамент пошти. Тепер вже можна дістати зразкові формуляри на пошті з тими питаннями, на котрі чужинець мусить відповісти, коли зайде до урядовця зареєструватись. Радиться чужинцям дістати примірник формуляра, виписати рукою відповіді дома або деінде, а опісля так виписаний формуляр взяти з собою на пошту до реєстрації.

Е. О.

ВІСТІ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ**Зїзд українських допомогівих комітетів.**

При кінці травня ц. р. основано в Кракові Український Центральний Комітет під проводом загально відомого українського вченого проф. д-ра Вол. Кубійовича, який, як відомо, за свої наукові праці був переслідуваний в часі польської влади. За оборону українських прав усунули його поляки з університетської катедри в Кракові, а сам він мусів укриватись перед заперторенням до Берези Картуської. Завданням Укр. Центр. Комітету полягає в організованні суспільно-громадського життя українців на теренах Генерал-Губернаторства у всіх його ділянках і напрямках, а саме: культурно-освітній, господарський, соціальний, виховання молоді, опіки над родиною, санітарний і т. д. Він ділиться на такі відділи: 1) організаційний і персональних справ, 2) допомоги праці й господарству, 3) допомоги в прохарчуванні або т. зв. суспільна опіка, 4) допомоги молоді й родині, 5) фінансових справ, 6) допомоги культурно-освітній. Кожний з цих відділів має свого окремого керманіча. Для охоплення цією допомогою акцією всіх теренів Генерал-Губернаторства, де живуть українці, Укр. Центр. Комітет організує свої низові клітини — Українські Допомо-

гові Комітети та їхні Делегатури. Терен діяльності Делегатури — волость чи район.

Коли йде про матеріальні засоби на фінансування тієї допомогівих акції Укр. Центр. Комітету та Укр. Допом. Комітетів з їхніми Делегатурами, то ті засоби має дати українське громадянство датками, визначеними від Укр. Допом. Комітетів. Цей даток управного кожного платника статі спомогаючим членом Укр. Допом. Комітету і дістати особисто виказку, що він — українець.

Всі дотеперішні українські організації громадського характеру мусили бути розв'язані чи переорганізовані на Укр. Допом. Комітети, або їх Делегатури. Цю реорганізаційну акцію вже закінчено, за винятком варшавської області (дистрикту), де вона доходить до кінця. Таксамо майже закінчено організаційна акція нових Укр. Допом. Комітетів, за винятком деяких повітів Радомщини та в Новому Торзі краківської області, — де також вкоротці це буде доконане. В дні 31. липня і 1. серпня відбулась в Холмі інспекційна подорож для люблінської області провідника Укр. Центр. Комітету проф. Вол. Кубійовича, для відправи голів Укр. Допом. Комітетів та районних делегатів. В цій поїздки і відправі взяли теж участь організації керманіч інж. Осип Бойдунчик, фінанс. керманіч інж. Олександр Зибенко і в. о. керманіча суспільної опіки д-р Михайло Сопуляк. Крім теперішніх голів Укр. Допом. Комітетів взяли участь в управі, і деякі бувші голови Комітетів, відомі суспільні діячі Холмщини й Підляшши, як нотар Антін Павлюк з Холму, суддя Олександр Рочняк зі Замістя, б. сенатор Сергій Любарський, ген. вікарій о. мр. Володимир Малюжинський, о. протоер. Володимир Матвійчук з Тарногорода, о. Шкоропар Пірфір з Володави, і багато інших.

Відкрив відправу проф. В. Кубійович, який в річевій, змістовній промові ядерно засував присутнім теперішній стан української справи, наші внутрішні відносини, наші завдання під сучасну пору і в майбутньому. „Важка й незавидна доля українського народу у його історичному і минулому і під сучасну пору, — сказав він, — але тим важчою і відповідальнішою мусить бути праця Українських Допомогівих Комітетів та всіх нас і в центрі і на землях, щоб ця доля тепер облегшити, і на майбутнє вибороти її кращу”.

Звіти з місць на загальні пали задовільно, а деяких Укр. Допом. Комітетів і Делегатур навіть несподівано добре, що

й підкреснув провідник УЦК з признанням, доручаючи працю поширити і поглибити, щоб при черговій відправі можна вже було з спокійною совістю ствердити, що вже зроблено багато.

Дня 1. серпня відправа почалась основним рефератом на тему „Участь українців в адміністрації та самоуправі”, який виголосив нотар д-р Льонгін Голейко і дир. Зиновій Пеленський, обидва з Любліна. На цю відправу явилися і представники німецької цивільної та військової влади з шефом національного відділу при уряді Генерального Губернатора д-ром Арльтом та шефом відділу для українських справ полк. Бізанцом. Д-р Арльт ясував відношення німецької влади до українського чисто культурно-освітнього і господарського розвитку та розбудови суспільно-господарського життя українців у Генерал-Губернаторстві взагалі, зазначуючи, що перед Укр. Допом. Комітетами лежать великі обов'язки в їх праці над розбудовою суспільно-громадського життя українського населення. Під кінець представник влади розпитував про життя українців у терені люблінської області. Учасники відправи давали інформації, звертаючи увагу на недомогання та їх причини. Продовження відправи відбувалось в старому будинку магістрату міста Холму, в поширеному складі представників з поодиноких повітів люблінської області з шефом національного відділу при

люблінській області д-ром Тюрком у проводі. Д-р Тюрк, викриваючи відправу, привитав її учасників, обговорив завдання та напрямні допомогівих акцій в люблінській області та участь і ролі в цій акції Укр. Допом. Комітетів. Після цього делегати Укр. Допом. Комітетів подавали свої інформації. Під кінець дир. Вол. Тимціорак, відпоручник Укр. Центр. Комітету при люблінській області, відповідав на прощальну промову д-ра Тюрка, згадуючи за українські вимоги і за поміч у суспільно-громадській праці. На пообідньому засіданні полк. Бізанц в довгий промові розвинув далі думки, висловлені попередньо, додаючи до них свої спостереження і напрямні праці. Потім виголосили свої доповіді на тему „Церковні відносини на Холмщині і Підляшші” д-р Степан Баран і генер. вікарій о. Володимир Малюжинський. По доповідях виникла жива дискусія, в якій брали участь між іншими проф. Неофіт Кибалок з Любліна, б. суддя Рочняк з Замістя, м-р Мостович з Холму, проф. Герасимюк з Грубешова. Після відправи відбулась вечірка, і на її програму склалися українські народні танки, співи місцевого хору, гра на бандурах та декламація. Підчас вечірки полк. Бізанц поділявся своїми перебіганнями з української війни в Галичині і Великій Україні в роках 1918—1919, за що нагороджено його гучними оплесками. (За Крак. Вістями з 9. серпня).

АНГЛІЯ ТРАТИТЬ СОМАЛІ

Мусоліні бажав би невеликим коштом поширити своє панування, чи навіть відновити давню римську імперію. Вона тепер має канчук над Францією, шукає територіальне поширення на Балкані, зокрема боронить албанський нарід перед „грецьким терором”, бажуючи тим способом набутти дещо території й від Греції. Що з тим буде, покищо не знає. Зате знаємо, що здача Франції унеможливила Англії дальшу оборону Сомалі перед італійським наступом в Африці. Англійські залоги в Сомалі були малі, а стягати поміч з інших фронтів, було недоцільно. Таким робом, майже за два тижні, італійці підбили ту англійську посыліть над Червоним морем та Аденським заливом. Для англійців означає це більше престижеву поразку ніж політичну чи мілітарну. Бо це мабуть перший раз, що англійці зістали побиті в обличчя африканського та музуаманського світа. Досі там вірили в англійську непобідність. Та це хвилево. Бо годі твердити, начеб утрата Сомалі мала якийсь рішучий вплив на долю цілої британської імперії. Дальша її судба залежить від вислідів теперішньої війни за владу в Англію, цебто за британський острів.

Та для Італії підбій Сомалі грає велику роллю у її великому плані дальших підбоїв як на Середземному морі так і в Африці. На Середземному морі Італія заміряє здобути Суец та цілковито замкнути Червоне море. Тоді напевно посягне по Ірак та перську нафту. Шойно тоді очевидно прийшла черга на Гібральтар.

Розуміється, що з упадком Сомалі, становище Англії в Єгипті та східному Середземному морі стає куди труднішим, бо всякі доставки з Англії чи її доміній до тих баз — перервані. Одинока перевага Англії — це її флота, яка ще успішно може поборювати італійців. Досі, не знаючи, чи Італія зможе достарчити більшу кількість кораблів, моторових лодок („москіто-бост”) та літаків, щоб перешкодити англійській транспортції. Бо треба пам'ятати, що Суец ще

дальше в руках англійців, які звідтам будуть панувати над Червоним морем.

Якщо вірити англійським воєнним комунікатам, то англійська середземно-морська флота затопила чимале число італійських кораблів та підводних лодок. Отже, як тепер справі стоять, італійська флота тільки скомпліктує британську комунікацію на Червоному морі.

Але, думаємо, що Італія на цьому не стане. Може вона поведе наступ на Аден, другу англійську твердиню вже на арабському півострові, що лежить у віддалі 160 миль від здобутої Бербері. Італійська флота, сконцентрована мабуть в Массаві (пристань над Червоним морем в італійській Еретрії) буде пробувати здобути Порт Судан, головну пристань в англійсько-егіпетському Судані. Дперва по його здобутті можнаб говорити про прогрес англійців в східній Африці.

Сомалі представлятиме для Італії більш політичні ніж економічні користи, хоч в приморських її околицях знаходяться ще нерозвинені ясклі наклади нафти та вугля, як також продукується там шкіри, гуму та худобу. Та їх експлуатація коштуватиме дуже дорого.

Італійці дуже ликують з приводу здобуття Сомалі. Гітлер прислав GRATULACIYNU телеграму, в якій хвалить Мусоліні та його військо. Та так є, що до головної розправи ще не прийшло. Це знають як англійці так й італійці.

ПОВІСТЬ БОРИСА ШВЕДА ПОЛІЩУКИ
малює життя українців найменше відомої частини України, ПОЛІССЯ, країн болот і озер. Автор змальовує небувале життя Полісся правдиво, бо він самий — поліщук.
ЦІНА ЗА ДВА ТОМИ \$1.
Замовлення:
"СВОБОДА",
81-83 GRAND STREET,
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ I.

(17)

— Ото, хай Бог милує! — мене хлібом годують, а не кинувся він на місці й благущі простягнув руки. — Так у мене тільки й той... що тебе бачити біля себе, а ти...
— Що це тобі на думку спало? — поормвила по хвилі спокійній і поважно. Оріся відчула, що це не пустота звичайна парубочька, що з Павлом щось діється, а що саме — покищо не всіли була збагнути.

— Та мені, Орісю, — говорив сміливіш, — інакше й не приходиться... Так випало, що або сьогодні дізнаюся, чи ти вийдеш за мене, або подамся на Січ.

— На Січ? — здивувалася ще більше. — Чого? — А мати як?

— Мати?... Так і будуть, як досі були... Що я їм?... Вони

мене хлібом годують, а не я їх.

— Добрим хвалишся.

— Я не хвалюся, Орісю, а так воно якось сталося... Та як навідуватимусь додому, якщо поїду... А колиб не поїхав і зостався, то... тільки заради тебе...

— Ні, Павле, — перебила рішуче, — так не буде... Я не держу тебе...

Помовчав хвилику.

— Нелюбий я тобі?

— Ні, не те... Не думала ще про це... Ти не сердься на мене... Просто я ще не хочу віддаватися... рано ще...

Раптом розсміялася й казала далі:

— Не надівувалася, не нагулялася ще в нещасті... Ти їдь, куди ладувал, а я подивлюсь, який з тебе козак вийде...

Оглянула тему поставу й

го з голови до ніг.

— Так собі міркую, що не в послідніх, ха-ха-ха!... Їдь, їдь, Павле, заживеш козацької слави та, мабуть же, й багатства.

— А ти тимчасом заміж вийдеш за якогось багачка? — процидів кризь зуби похмуро, але здержливо.

— Може... зарікатись не буду... Чи можна знати, що завтра буде? А серця не вмовиш, коли притяма забажає...

Сміялася ще, а серце боляче щеміло: гамувала його сміхом.

— Ну, то прощай, Орісю, — промив понуро. — Дай хоч руку на розлуку...

Він міцно стиснув тоненькі теплі пальцата її й важко зідхнув:

— Покохав я тебе голубко, паче всього на світі, та... Ати! — махнув рукою. — Бувай здорова!... Згадуй часом, може десь і мені легко гикнеться... Вклонися від мене нещасті... гарна вона в тебе й до мене все ласкава була... Прощай!...

Повернувся, зігнувшись, і злився з темрявою.

Що з Орісю?...

Відчула раптом як здавило всередині, й кров відхлинула від серця, а земля захиталася під ногами.

— Павле! — зойкнула не своїм голосом, почувши, як закрипіли ступійки на перелазі. Зляканий соловейкою урвав своє тьохання, дослухаючись до шепотів ночі. Мати прокинулася на ліжку, теж прислухалася, перехрестилася, думаючи, що то вві сні її учулося, й знову заснула.

Павло швидкою ходою вертався до квітника, стрівожений не в жарт. Серце йому тріхало, не вирвалося з грудей. Почувши знайому важку ходу, Оріся кинулася назустріч і повисла йому на грудях.

— Любий... милий, коханий мій, — щибетала кризь сльози, а він, щастливий до безкраю, обняв її своїми могутніми руками й вів до хати.

— Не їдь... не треба... Тоді тільки, як ти зник у темряві, відчула я, яка без тебе самотня... й той... який ти мені любий... Не поїдеш? ні?...

— Не поїду, серденько, не поїду... Хтож від свого щастя тікає? — говорив, пригортаючи її цілуєчи її. — Який я

щасливий... так, знещастя... несподівано...

— Я побалакаю завтра з ненькою й скажу тобі ввечері, — гаразд?

— Гаразд, гаразд, голубко, — я на все згоден, і ждиму, скільки сама схочеш, бо ж я знаю тепер, що ти моя, й ніхто не відбере тебе в мене...

Соловейкою заспокоєний тим, що тривога була даремна, зашвирав надобраніч ще голосніше.

На другім кутку співали дівчата й хлопці...

Крига марне чекав цього вечора в Лейбній кормі.

VI.

Польного гетьмана привітав Канів за два дні тільки.

Пріхав із малим шляхетним почетом із кварцяних старшин та з сотнею кварцяних жовнірів. Ні обозу, ні гайдуків, ні слуг: про це все мав подбати староста канівський, що вродисто зустрів гетьмана гетьма

гетьма з містом і, разом із козацьким старшим та січовою старшиною, супроводив через усеньке місто аж до свого уряду.

(Дальше буде).

3 ДНЯ

ВІЙСЬКО І МАТЕРИНСЬКЕ СЕРЦЕ.

Недавно газети подали вістку, що в Вашингтоні, біля будинку федерального сенату засіло десять матерей, що мають синів у поборові війни, і в той спосіб демонструють свою нехитість до законопроекту примусової військової служби. Саме тепер сенат розглядає той законопроект і він недовго піде під голосування. Щоб викликати зворушливе враження, вони повбикали в чорні, жалібні строї, начебто вже тепер оплакували смерть своїх синів.

Ці матері також переконані, що запровадження військової служби принесе кінець американській демократії. Вони заповідали, що коли у сенаті закон про примусову службу перейшов, то в подібний спосіб вони будуть „пикетувати“ палату конгресових представників. Також говорили, що їх число вкортці зросте, бо до Вашингтону зачнуть наїздити з усіх сторін інші матері, які мають синів у поборові війни. Всі вони піднімали голосний протест проти законодавства, що хоче змусити їх синів йти до війська, а опісля, хто зна, чи не на ворожі кулі.

ПЕРЕБОРЩЕННЯ.

Материнське чуття, це, безперечно, визнає і шляхотна прикмета. Але у цій випадку чуття, здається, випливає із хибних замислів. Першусього, згадані переконані матері повинні мати зрозуміння також до інших матерей, яких сини вже пішли добровільно до війська. Може скажуть вони: „А чого вони йшли? Коли хтось хоче йти до війська, нема що його жалувати“. Припустимо, що це правда. Але що буде, коли всі мамині синочки не захотіли йти до війська? Чи добре буде, коли Америка залишиться без армії? Чи потрібна Америці армія, зокрема в теперішню хвилину?

На це питання переконані матері мусять вирозно відповісти. Бо вони мусять добре знати, що їх суспільство і природною функцією є не лиш привести на світ дітей і їх виховати, але також навіть цілу суспільність такими почуваннями, які охоронили б націю від загибелі.

Що буде, коли Америка залишиться без оборонних сил?

РЕЧІ ПІРШІ ВІД СМЕРТІ.

На світі є чимало річей гірших від смерті. Згадані переконані матері бояться, що впаде від того американська демократія. Європейські демократії не впади від примусової служби. Зате вони падали від зверхнього ворога: Вдирався ворог до краю, нищив місцеву владу, накладал завою на ціле життя поневоленого народу. Сягав навіть на печі, на яких переконані мамуни поховали своїх синів і заставляв тих синів працювати на себе. Буквально закуті в кайдани ті синочки мусіли працювати шуфлю чи джаганом для ворога, конано при тім сотками тисяч із холоду, голоду, хвороб, нужди, чи катівських знущань.

Не здержувався ворог лиш на молодих синочках. Він добирався до старців, жінок, дітей. І їх він виморював голодом, саджав до концентраційних таборів, чи масово виселявав у дикі околиці. Не одна мама серед тих терпіння проклала ту годину, коли сама на світ родилась, або коли дала життя своїй дитині. Не одна мама, не одна жінка, проклала ту хвилину, коли за полу халата свого сина, чи мужа, коли той хотів йти до армії, щоб грудьми заслонити край перед ворогами.

ДОСВІД ЄВРОПИ.

Європейські демократії перейшли тяжкий досвід і тепер знають як обороняти свою свободу, також знають, де та свобода може проявлятися. За той досвід вони тяжко заплатили. Невже всі матері мусять перейти той тяжкий досвід на власній шкірі, щоб того самого навчитися?

Зрозуміло, тих дев'ять жінок, що „пикетують“ коло сенату, не відбивають іще настрів усіх американських матерей. Але опір проти примусової служби в Америці досить поширений. Так, як згадані матері, думає в Америці велика частина. Її головним аргументом є це, що шляхом примусу доброго, патріотичного вояка не можна дістати. Припустимо, що так. Але ж тоді, замість у жалобі „пикетувати“ сенат, начебто їх синочки вже лежали в домовині, згадані матері і всі, що думають подібно, повинні по цілій країні зчинити галас за добровільну військову службу.

Всі ті, що нині є проти примусової служби, повинні відвинути гасло: „Всі голосіться до війська, бо це є єдиний спосіб, щоб забезпечити край перед примусовою службою і перед надворушенням наших демократичних засад“. А переконані матері повинні перші вписати своїх синів. В цій був би якийсь сенс і послідовність. Коли ж хтось вже тепер надягає жалібний стрій і заводить, що синочок готов піти на рік до війська, то що буде, коли прийдеться брати кріс у руки і йти на фронт? А без того ніяка самостійна держава не може довго існувати.

ДЛЯ ПІЗНАННЯ ЖИТТЯ РІЖНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЛЕМЕН ЧИТАЙТЕ ПОВІСТІ З ІХ ЖИТТЯ

Наприклад для пізнання життя ЛЕМКІВ: ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ з передмовою Богдана Лепкого

ЗА ЗЕМЛЮ

ЛЕМКІВСЬКА ПОВІСТЬ
Автор цієї повісті служив довгі роки суддею на Лемківщині, а як звісно, суддя може пізнати життя народу так, як лише може пізнати уродженець або священик. Життя лемків у цій повісті змальоване таким, яким воно є. Автор нічого не підкашує ні зогиджувати ні навчати, ні моралізує. Як суддя старався писати по правді: малює велику любов лемка до пращадної землі, його старинні звичаї, що часто здураються з писаними законами держави. Любо, що до землі й пращадного звичаю здурається ще з любов'ю до іншої людини, і так постає складна картина життя цього прекара українського племені, що на своїй маловрожайній землі та серед важких і несприятливих життєвих умов зберегло свою рідну землю, свої старовітські звичаї, мову й віру. Відомий український письменник Богдан Лепкий у передмові до повісті подає багато невідомого про лемків та автора. Всі розмови в повісті йдуть лемківською мовою, але автор обличчя розуміння цієї мови додаванням на кінці книжки словничка лемківських слів.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
Замовлення слати до: „Svoboda“ BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

УПАВ НА ЗЕМЛЮ. — Молодий німецький летун (по середині), зістрілений під час повітряного налету на британське побережжя. Його ведуть лондонськими вулицями під строгого контролю. Хоч який молоденький, а вже має відзнаку Залізного Хреста за відвагу. Бритійці звідомляють, що багато німецьких летунів падає на землю під обстрілом англійців.

„ЗБУДИСЯ!“ — Джеймс Монтгомері Флег, відомий артист, стоїть у Нью Йорку, поруч свого образу під заг. „Збудися Америко“. Образок буде вживаний, щоб перестерігти Америку перед небезпекою війни. Незабаром буде цей образ розісланий по цілій Америці в окремих відбитках.

ПАМ'ЯТАТИ НА РЕЄСТРАЦІЮ!

ЗАКОН ВИМАГАЄ, ЩОБ КОЖЕН ЧУЖОЗЕМЕЦЬ ЗАРЕЄСТРУВАВ СЕБЕ ВПРОДОВЖ ЧОТИРЬОХ МІСЯЦІВ І ПОДАВ ВІДТИСКИ СВОЇХ ПАЛЬЦІВ ФЕДЕРАЛЬНОМУ УРЯДОВІ.

ХАЙ КОЖЕН, ЩО НЕ МАЄ ДРУГИХ ГОРОЖАНСЬКИХ ПАПЕРІВ, ЗГОЛОШУЄТЬСЯ ЗАРАЗ ДО НАЙБЛИЖЧОГО ПОШТОВОГО УРЯДУ ЗА ВІДПОВІДНИМИ БЛАНКЕТАМИ І ІНФОРМАЦІЯМИ.

ХТО НЕ СПОВНИТЬ СВОГО ОБОВ'ЯЗКУ І НЕ ЗАРЕЄСТРУЄТЬСЯ, БУДЕ КАРАНИЙ. ХТО ЗАРЕЄСТРУЄТЬСЯ, БУДЕ ПОЧУВАТИСЯ ТАКСАМО БЕЗПЕЧНИМ, ЯК І ГРОМАДЯНИН.

ТОМУ НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ СВОГО ОБОВ'ЯЗКУ, А СПОВНИТЬ ЙОГО НЕГАЙНО!

ТРАВА МАЄ В СОБІ ВСЕ, ЩО ПОТРІБНЕ

От скільки люди говорять тепер про всякі поживи. Пишуть цілі стоси книжок про куховарські справи. А худоба може вигідно жити й на самій траві. Ціле літо пасеться корова, не воду, і здорова, та ще й людям дає поживного молока. Значить, що в траві знаходиться все, що корові потрібно, як пожива. З травини й води корова виробляє собі м'ясо, кости, мозок, нерви, і навіть молоко.

Та шлунок у худоби інакший, як у людини. Може травити траву й перетворювати її на м'ясо, і на молоко, і на силу й тепло. Шлунок людини травити не може травити. Та всеж таки й людина не потребує аж соток всяких пожив. Та й людина може дуже вигідно жити тільки на разовім хлібі, городині та набілі. А тим, що люди вживають тепер стільки всякої всячини до їди — то тільки собі шкодять, бо ані шлунок ні кишки з всякими ласощами та присмаками не можуть собі ради давати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ЧИСТУ ЛІТЕРАТУРУ І ЧИСТУ ЖИТТЯ.

Ідемо підземною залізницею великого міста. Стрічаємо багато розпліплених образів на стаях, а то й у самих возах. Такесаме*стрічаємо й на стаях і в возах інших залізниць чи хочби „стріткар“. Усе те порозплілюване для реклами. Беремо поважну американську газету і там багато образків побіч звичайних оголошень. Переглядаємо журнали, що їх звуть „магазини“. І тут повно тих образків.

„Щож тут незвичайного?“ — спитає читач. Правда, образки, це звичайна річ у згаданих місцях, газетах, книжках, журналах. Але які це образки? Про це саме йде. Зверніть увагу, що половина таких образків це майже напів голі особи. Ті, що приготували оголошення, знають добре, чим можна притягнути увагу читача чи глядача, бо рахуються на силу пологового притягання. І тим покористуються для рекламних цілей. Але подивіться, який є відзвін на такий спосіб оголошення: Зправила, побіч образка голої чи на пів голої людини повно рисунків, потягнень, навіть і вирізаних місць, доданих читачами чи глядачами. Коли переходите п'ялформою на підземній стації, або на стації надземної залізниці, чи йдете в інше місце, де наліплі чи розвішені такі образки, то стидно вам робиться. Рідко коли, щоб такий образок не був посмарований неприємними дописками. Коли ви йдете з особою другого полу, то не смієте очей піднести, щоб не стрітнутися зо стидливим поглядом другої особи.

Але особливо важне те, що цією самою дорогою йдете ви зо своїми дітьми, малими, достояними, недорослими, або хочби й дорослими. І всюди повно сороміцьких дописок, повно сороміцьких рисунків. Що тоді робити? Ваші

діти глядять на вас, вам ніяковіє.

Те все ви бачите. І чого то наші родичі не бачуть ще! Нам, як тим, що приїхали сюди з наших невинних сіл, мало коли приходять на думку поглянути в книжки та різні видання, що то їх повно на „стендах“. А там аж роїться від найріжнородніших заманювань для молоді на половім шляху. Нелітні діти, хлопці й дівчата передчасно розвивають половий гін.

„Ще це шкодить?“ — питає не один. Що це шкодить? — Ідуть ви до прилюдного парку ввечер, а побачите повно автомобілів. Світло в них погашене. Але в середині молоді, нелітні пари стрічаються з собою. Другого дня рано парковий сторож має повно роботи, щоб повимітати... Газети приносять раз-у-раз звістки про таємні щезання дівчат, незрозумілі вбивства дівчат та їхніх приятельми-хлопцями, самогубства дівчат та хлопців на підставі спільного порозуміння. Перегляне статистика замкнених по домах божевільних, а завважите половину молодих людей, що зійшли з розуму з полових причин. Підете по шпиталіях, а побачите велетенський відсоток молодих людей, хворих на полові недуги.

Маючи це все, на увазі, виступив тепер мейор міста Нью Йорку, Фіорелло Ла Гардія проти сороміцької літератури. Суддя з дітгого суду, Стефан Джексон, пішов хрестоносним походом проти „підпольної“ літератури, що нищить чисте життя молоді в зародку, що спричинює великий процент вбивств та інших кримінальних учинків. Це добре. Але чи не пора нам, українським родичам, самостійно розпочати якусь акцію самооборони проти затроювання нашого покоління неморальною отруєю в книжках, газетах, а далше образками, сходинами, забавками і т. п.? Ми маємо виховати наше покоління здоровим та морально-сильним. Чи не варт викликати дискусію й відповідну акцію за збереження нашої молоді від небезпеки перемодернізованого життя великого міста й сусідства?

Д-р С. Демидчук.

ЦУКРОМ З ВУГЛЯ

Кам'яне вугля зпід землі — то невичерпане джерело всяких корисних приспів для людини. З дьохтю вугля виробляють ліки, всякого роду краски, і навіть поживу. От, наприклад, виробляють з вугля й сахарину, що понад 500 разів солодша від цукру. Вистане малої одробинки сахарини, щоб засолодити ціле ведро води. Донедавна загальний був погляд, що сахарина до якоїсь міри шкідлива. Та коли в Середніх Державах підчас Світової Війни забракло було цукру, то вживали люди свобідно й велику кількість сахарини, і показалося, що сахарина їм не шкодила. Робили вчені досліди з сахариною й на звірятах, і теж показалося, що сахарина їм не шкодила.

Та колиб сахарина почала входити в щоденний ужиток, то, очевидно, це дуже пошкодило б отим фабрикантам та торговцям, що доробляються на цукрові...

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ШВАЙЦАРСЬКЕ БЕРНО ОСЕРЕДКОМ СВІТУ

ОБОРОНА.

Цікаві завваги про рух у швайцарському місті Берно приносить кореспонденція агенції „Асошіейтед Прес“. Швацарія це тепер ще єдина демократична країна в Європі, а з тим і єдина справді неутральна країна, що їй не грозять вітверто диктатори та воюючі держави. Навпаки, всі ті держави користуються її неутральністю й пересилають відомости по цілому світі.

І так, напр. Міжнародній Червоний Хрест дістає денно 35,000 листів до полагодження. Листи йдуть до таборів воєнних полонених від родин і навпаки, від полонених до родин. Навіть листи до земель, окупованих Советами, пересилають звідси, коли не можна ніяким іншим шляхом порозумітися. Тисячі інших, приватних листів, доруче пошта щоденно на різні адреси. Таксамо приходять телеграми, телефонемати, вісти бездротним телеграфом, часом і післанцями, що передають важні відомости устно й їх треба вислати звідси ріжними шляхами. Бувають вісти прислани сюди по радіо в шифрах, які розуміють лише інтересовані лица. Малі, незначні посольства, стали тепер важним осередком міжнародного життя. Там, де недавно працювали два-три урядовці, тепер цілий штаб умових робітників. Вони відчитують листи в ріжних мовах і полагоджують їх нераз безпроводочно.

Залізничні потяги, що досі мали свої кінцеві стації в ріжних західних державах, перенесли свої стації до Берна. Літаки, що колись не мали до осісті у Швайцарії, бо це гориста країна й тому майже її виминали, стали тепер щогондинними гостями. Підьоти ризикують своїм життям, привозячи листи й легкі пакунки з усіх усюдів. Післанці з пошти, з летуцького майдану, з телеграфічних бюр, з банків та інших осередків руху бігають та їздять бічками та навіть автами. Міліони людей шукають виміни вісток та жадають допомоги через Берно.

І справді, багато добра робить цей осередок для всього людства. І так американський амбасадор Буліт, що залишився в Парижі, щоб охоронити місто перед німецьким бомбардуванням, коли мали вмаширувати німецькі війська, зміг повідомити німецьку команду лише через Берно про всі засоби остоорожності, які треба було зберегти.

Г. Стайлз Бриджес, сенатор з Нью Гемшир, відбив напади Ікеса на Вендела Вількія. Бриджес схарактеризував Ікеса як „Гітлера в коротких штанах“.

регті, щоб не викликати непотрібно замішання, а з тим і смерті тисячів, а нещастя мільйонів людей. Міліони американських доларів або мільйонів вартости у харчевих припасах, в одязі, в медичних середствах для втікачів, для полонених, для людей з інших причин відрізаних від світу, прибувають у Берно, як столице місто неутральної країни, а звідси відсилається це все до призначених осіб або місцевостей.

Телеграфічні агенції працюють день і ніч, перевозові бюро вживають найбільш талановитих людей, щоб полагодити замотані міжнародні завдання. Тут схрещується дипломатія й бізнес, чоловічість та інтрига, вісти з Балкану до Піренейського півострова, виміна думок між англійцями, французами, італійцями, німцями; між Європою й Америкою; між Азією й Африкою — вузькою смугою землі, яка ще лишилася для поладнання найбільш суперечних інтересів. Швайцарія це теж і той край, де ще можна в Європі говорити і писати отверто й ясно й про українську справу.

Р. КІПЛІНГ у своїй прецікавій повісті БРАТИ МОУГЛІ

оповідає про те, як молодий хлопець виріс серед вовків у диких нетрах і вичинив значні дикі звірі джунглі. З багатьма ілюстраціями.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
„SVOBODA“
81-83 Grand Street
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ

Це вибір найкращих українських казок зо славної збірки українського збирача народної творчости

ІВАНА РУДЧЕНКА

Має отсі перлини української казочної літератури:

1. Рись-мати
2. Брат і сестра в лісі
3. Попович Ягуд
4. Летючий корабель
5. Царівна-маба
6. Про царенка Івана та чортову дочку.
7. Убогий та багатий і дівка-чорнявка
8. Беззасний Данило й розумна жінка
9. Правда та Неправда
10. Гордий цар

Зо 42 ілюстраціями артиста Юрія Магалецького.
ЦІНА 50 ЦЕНТІВ.
„SVOBODA“
83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

СУМНЕ ПРОЩАННЯ. — Мала англійська дівчинка серед сліз прощає брата, вибираючися в дорогу до табору втікачів до Америки. Вона має дозвіл приїхати в Америку й перебути тут цілу війну на підставі дозволу, виданого Американсько-Аліантським Допомоговим Фондом.

ЛІКВІДАЦІЯ ПІДРИВНОЇ РОБОТИ В КАНАДІ

Коли вибухла війна, в осягненні емблемою партії був сміх. М. р., канадська влада знала, що в Канаді є „під-гадирі-генерали“ і негайно вдовольнило до простого жовто-розового акцію проти них. Вівір. Усе було дуже сильно отавським часописом „Отава Сі-зорганізоване, а члени жили з тизен“ пише Джеймс А. Ов-надіє, що мають бути керма-стлер про те, як канадська влада Канади.

Влада віднеслася до підривної діяльності, ширеної в Канаді. „На початку біжучого року, пише Овстлер, Адрієн Аркан, анемічний з западеними лиць-ми редактор монтреальського французького часопису, що сам представляв себе „фіре-ром“ Партії Національної Єд-ності (NATIONAL UNITY PARTY) в Канаді, хвалився, що десь ко-ло червня 1940 р. він матиме повну владу над цією країною.

„Це віщування, подібно як і інші його предсказування про впадок демократичної системи, були помилкові. Замість бути при владі, він знаходиться в та-борі інтернованих, безпечний і здоровий аж до часу, поки не закінчиться війна й імперія не вийде з неї знова побідною. Тоді не буде чимсь неправдо-подібним, що він й інші його товариші, провідники Партії Національної Єдності, не бу-дуть мусіти відповідати за об-винувачення, зроблені вже їм на підставі регуляції Оборони Канади. Рух Партії Національ-ної Єдності, який був ведений на зразок мілітарної організа-ції, був спочатку дуже поши-рений у Монреалі, однак він мав теж філії в Торонто та в багатьох інших місцевостях Канади.

Члени цього руху носили од-нострої з кленовим листком як відзнакою на рамені, од-

з Торонто і Джозеф Фар з То-ронто.

Розпочали свою діяльність в 1934.

Влада звернула увагу насам-перед на Аркана й його групу в 1934 році, коли довідалося що сформувано організацію відому як Національно-Соція-лістично Християнська Партія яка відбуває сходина, на ко-трих проповідують принципи корпоративної держави. Митин-ги, які відбувалися в Монтре-алі, не стягали на себе багато уваги. Аркан назначив себе сам провідником, однак, хоч він обороняв створення форми у-ряду, цілком відмінного від того, який мала Канада, то він ліколи в тім часі не домагався диктатури. Цей рух дійсно на-брав поважнішого значіння коли Аркан рішився на скли-кання зборів до Кінгстон, Онт., у 1938 р., на які він запросив респредентів з інших фаши-стських організацій, які тоді почали з'являтися в Канаді. Ті організації включали такі гру-пи як Націоналістична Партія Канади, котрої головний осі-док був у Вінніпегу; Канадсь-ка Унія Фашистів у Торонто, та певне число інших менших груп, разом з його власною.

Аркан мав таке поняття, що коли він зможе злучити ті пі-дривні організації в одну орга-нізацію, та стане її провідни-ком, то він скоро стане полі-тичною силою. Він здавався відчувати, що надійшов час до енергійнішої діяльності зо-стороні рідних фашистських груп у тім краю.

Кінгстон спротивився.

Він відразу зв'язався до робо-ти і вкортоті потім оголошено публічно, що конвенція згад-аних груп відбудеться в Кінг-стон. Проголошуючи це, він перечислився щодо льоально-сти населення міста Лаймстаун. Ледви він це проголосив, як-нараз піднесено рішучі і го-лосні протести перед льокаль-ною владою.

Аркан уважав тоді за вказа-не перенести конвенцію до То-ронто, однак в виду цього факту, що він вже похвалився, що Кінгстон буде місцем на-родження його нової партії, він і кількох інших провідників політичних властиву конвенцію в Торонто і самоходами поїха-ли до Кінгстон. Тут ця групка підписала ріжні резолюції, які було ухвалено в Торонто, і там у готельній кімнаті зав'язалася Партія Національної Єдності.

У заяві до преси, по підпи-сання тих резолюцій, провід-ники оголосили, що ціла кон-венція відбулась у довірчій міс-ці в Кінгстоні, хоч в дій-сності було інакше.

Протизаконна діяльність.

Від тої саме хвилі Нешенел Юніті парті й Аркан розпоча-ли справжню підривну діяль-ність, яка вкінці завела його і його товаришів-провідників до табору для інтернованих. Негайно по „конвенції“ в Кінгстоні розпочалася зав'яз-та антисемітська кампанія. У

КОРОЛІВСЬКІ ЛЕТУНСЬКІ СИЛИ ПОПИСУЮТЬСЯ. — Хмара диму підноситься над збірниками нафти в Дол-вік Норвегії, після удачного налету британського бом-бовоза. Оці збірники постачали газоліну німецьким літакам, що налітали на Англію. Тепер вони знищені, як каже британський цензор.

тім часі Аркан був редактором французького часопису в Мон-треал. Второпний джентелмен не вживав сторінок того часо-пису отверто до нападів на жи-дівське населення. Це він зарезервував для Партії На-ціональної Єдності (NATIONAL UNITY), відомої як Ле Комба Насіональ.

Членство в організації скоро почало збільшатися так, що треба було творити відділи не-лиш у Монреалі, але й в То-ронто, Вінніпегу, Саскатуні та в місті Квебеку.

Хоч це була фашистська організація, група ширила бро-шури і летючки з нацивською пропагандою в тисячах при-мірників. Та група „склонова-лась“ більше до нацивської іде-ології, як до ідеології Му-соліні.

Партія Національної Єдності є тепер нелегальною органі-зацією. Її провідники находит-ся поза колючими дратами, а її члени розкинені по всіх око-лицях і безсилі.

Ось так представляє Овстлер справу з фашистською пар-тією в Канаді, до якої доне-давна належали численні бага-чі в Канаді, а навіть члени ка-надійської міліції, бо виші о-фіцери цілком не противились тому, що до цієї партії на-лежали члени міліції та носили її відзнаки.

ГАНДІ НЕВДОВОЛЕНИЙ БОМБАЙ.

Ганді запові-дає „цивільний непослух“, бо уряд арештував деяких членів індійського націоналістичного Конгресу за „зрадницькі про-мови“.

Жінка Троцького „щезла“

МЕКСИКО МІСТО. — Після похорону Льва Троцького, замордованого, як здогаду-ються, на приказ Сталіна, ні-хто не знає, де поділася його жінка. Її приятелі кажуть, що вона мусить ховатися зо стра-ху перед вбивцями. Вона знає багато таємних справ свого чоловіка й тому вважа-ється за небезпечну для Ста-ліна.

АНГЛІЙСЬКІ „ДЕЗЕРТИРИ“

ЛОНДОН. — У газеті „Сон-дей Диспеч“ помістив статтю Михайло Балкон, визначний британський виробник фільм. Він критикує гостро британ-ських фільмових артистів, що перебувають в Галлівуді, в А-мериці, та каже, що вони за-робили „велитєнські гроші“ це й не хочуть вернутися в Ан-глію до воєнної служби. Він називає їх „дезертирами“.

ЖЕНАТЬСЯ МАСОВО, ЩОБ НЕ ІТИ ДО АРМІЇ

У Брукліні, дільниці міста Нью Йорку, молоді люди кину-лися вибирати дозволи на за-ключення супруж в такій скількості, що минулої суботи вони розпочали розрухи, то-му, начеб то урядовці не хоті-ли подагоджувати справ з на-лежним поспіхом. По „лай-сенси“ зголосилося 1,200 пар і поліція мусіла їх успокоюва-ти. Урядовці кажуть, що вони працюють понад сили і понад час, а ще не можуть подолати навалові праці.

ХТО ПОПИРАЄ БІЗНЕСИ, ЦІНЬ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В „СВОБОДІ“, ТОЙ ПОПИ-РАЄ „СВОБОДУ“

ФАРМИ НА ПРОДАЖ

На продаж ФАРМА без інвентару, 35 акрів, 2 акри лісу, річка ланве че-рез фарму, добра, урожайна земля, вироблена на фармі, велика садовина, дім на 8 кімнат, велика сгодол, стаїна на корови і коні, курники, гараж, і хаті електрика, фарма поло-жена при добрій цементованій „стей-товій“ дорозі в Sharon Springs, N. Y. Оди миста до міста. Прошу голосити на адресу листом, або особисто від години 5-6 вечором до: 200-4 PETER MARCHUK, 23-46 — 28th St., Astoria, L. I., N. Y.

На продаж 3 ЛОТИ (Hona Украї-на) New Market Terrace, Situated in the Township of Piscataway, Middlesex County, N. J. Голосити до: 200,2 TESSE SHEMANSKA, c/o D. Wynnyk, 10 Bridgeport Ave., Shelton, Conn.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж ГРОСЕРІЯ І ДЕЛІКА-ТЕСЕН. Великий склеп, мешкання, відповідний бізнес. Продається де-шево з причини виїзду. J. Tanaki, 17 St. Marks Place, New York City.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

НАША ЗАСАДА.

Наша засада щодо особистої услуги є строга. Ми трактуємо всіх однаково, без уваги на ціну, яку родина хоче за-платити.

Особисту услугу і заінтересування дае-мо радо кождому, хто до нас зголосить-ся.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 28th St., Bayonne Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320 ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

SAMUEL P. KANAI Український ПОГРЕБНИК Цілий похорон навіть за \$150 433 State St., PERTH AMBOY, N.J. Phone: P. A. 4-4446

МИРОН ЛИТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжниць як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби теле-фонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

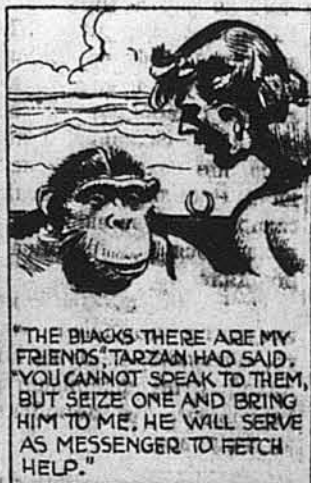

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ-ІОКІ І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

ВЯЧЕСЛАВ БУДИНОВСЬКИЙ НЕБІЖЧИК ХОДИТЬ Історичне оповідання про цілїні шліхетські і ку-печські інтриги з часів, коли Історична Польща правила У-країною, а турки правильно не-іздикали на неї на грабощі. ЦІНА 75 ЦЕНТІВ „СВОБОДА“ 81-83 GRAND STREET, P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

WHILE TARZAN WAS BEING CAPTURED, BONGDU SPED TOWARD A KOLONOU VILLAGE. HE WAS OBEYING TARZAN'S SECRET COMMAND.

THE BLACKS THERE ARE MY FRIENDS. TARZAN HAD SAID. YOU CANNOT SPEAK TO THEM, BUT SEIZE ONE AND BRING HIM TO ME. HE WILL SERVE AS MESSENGER TO FETCH HELP.

SO, OUTSIDE THE VILLAGE, BONGDU, CREPT INTO AMBUSH. A MAN PASSED, THE APE LEAPED UPON HIM.

BUT THE CRIES OF THE KOLONOU PRI-ORS DASHING TO HIS AID!

Коли Тарзана піймали, Бог-ду спішив до села колондів. Він виконував тайний приказ Тарзана.

Отже так на краю села Бог-ду заліз у засідку. Якийсь чо-ловік переходив попри нього й Богду скочив на нього.

Але крик колондів розвору-шив войовників і вони побіг-ли йому на поміч.

„Чорні в тому селі, це мої